

PANEVĖŽIO JAUNIMO ORGANIZACIJŲ SĄJUNGA
„APSKRITASIS STALAS“

Panevėžio miesto savivaldybės administracijai
Bendruomenių, socialinių reikalų, sveikatos ir sporto komitetui
Švietimo, mokslo ir jaunimo reikalų komitetui
Savivaldybės jaunimo reikalų tarybai

2021-12-31 Nr. PAS (1.1.) - 104

REKOMENDACIJA DĖL LYČIŲ LYGYBĖS POLITIKOS ĮGYVENDINIMO PANEVĖŽIO
MIESTO SAVIVALDYBĖJE

Panevėžio jaunimo organizacijų sąjunga „Apskritasis stalas“ (toliau - PAS) – būdama didžiausia skėtinė jaunimo organizacija Panevėžyje, kurios narėmis šiuo metu yra dvylika jaunimo ar su jaunimu dirbančių organizacijų, siekia atkreipti Panevėžio miesto savivaldybės administracijos dėmesį į lyčių lygybės politikos įgyvendinimą Panevėžio mieste.

PAS įgyvendino Panevėžio miesto savivaldybės neigiamų socialinių veiksnių prevencijos projektą „Kalbėk. Spręsk. Veik.“, kurio tikslas mažinti egzistuojančią nelygybę šeimose tarp moterų ir vyrų bei jų tarpusavio santykiuose ugdant jaunimą. Projekto metu buvo organizuojamos diskusijos, pokalbiai su jaunimu lyčių lygybės tema. Pateikiame Panevėžio jaunimo ir jaunimo organizacijų (ir su jaunimu dirbančių organizacijų) pastabas ir siūlymus, siekiant užtikrinti lyčių lygybės politikos įgyvendinimą Panevėžio miesto savivaldybėje.

Problematika:

Lietuvoje moterų įgūdžiai panaudojami nepakankamai. Daugiau kaip 57,4% Lietuvos universitetų studentų yra moterys, o vyrai sudaro likusius 42,6 %, ¹ tačiau moterų galios indeksas

¹ Lietuvos statistikos departamentas (2018 m.)

PANEVĖŽIO JAUNIMO ORGANIZACIJŲ SĄJUNGA
„APSKRITASIS STALAS“

atskleidžia, kad moterų užimančias vadovaujančias pareigas įmonėse procentas yra mažesnis, kuris sudaro tik 40 %, o vyrų 60 %². Remiantis Lietuvos statistikos departamento 2018 m. duomenimis valstybės įstaigų vadovės moterys 37,5 %, tuo tarpu vyrai 62,5 %. Lietuvos diplomatinė atstovybių vadovai vyrai 78 %, o moterys 22 %.

Lietuvoje moterys uždirba beveik 13% mažiau nei vyrai, o moterų pensijos yra 17% mažesnės nei vyrų.³ Darbo rinka vis dar yra palankesnė vyrams nei moterims. Moterys derina darbą su šeimos įsipareigojimais. Joms sunkiau prisitaikyti darbo rinkoje bei integruotis grįžus po motinystės atostogų.

Moterys labiau propaguoja sveiką gyvenseną nei vyrai 34% moterų aktyviai leidžia laisvalaikį sportuodamos, o vyrų 28%. Vyrai, kurie aktyviai įsitraukia į šeimos gyvenimą, prasmingiau leidžia savo laisvalaikį, turi mažiau žalingų įpročių bei jų yra geresnė sveikatos būklė. Tai svarbu, nes moterų ir vyrų turinčių žalingų įpročių skaičius ženkliai skiriasi. Lietuvoje per daug alkoholio vartoja 55% vyrų ir tik 18% moterų.⁴ 2017 m. Higienos instituto duomenimis Lietuvoje net 76% asmenų sergančių alkoholio vartojimo sukeltomis ligomis yra vyrai. Jų psichinė sveikata yra prastesnė nei moterų. 2017 m. vyrų savižudybių skaičius buvo 595, o moterų beveik 4 kartus mažesnis – 153.⁵ Statistika nurodo, kad Lietuvoje vyrai gyvena 10 metų trumpiau nei moterys.

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba vykdant projektą „Savivaldybės sėkmės kodas – lyčių lygybė“ atliko kokybinį tyrimą lyčių lygybės situacijai Lietuvos savivaldybėse nustatyti. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad dauguma savivaldybių respondentų lyčių lygybės klausimo

² Europos lyčių lygybės institutas (2017 m.)

³ Lietuvos statistikos departamentas (2018 m.)

⁴ Europos lyčių lygybės institutas (2017 m.)

⁵ Higienos institutas (2017 m.)

PANEVĖŽIO JAUNIMO ORGANIZACIJŲ SĄJUNGA
„APSKRITASIS STALAS“

nelaikė svarbiu įgyvendinant vietos politiką. Savivaldybių atstovai lyčių lygybės neminėjo kaip prioritetinio tikslo organizuojant savivaldybės darbą. Respondentai nemanė, kad planuojat teikiamas paslaugas savivaldybėje svarbu atsižvelgti į skirtingus vyrų ir moterų poreikius, teigdami, kad tokie neegzistuoja. Tyrimo metu išaiškėjo, kad savivaldybės neturi arba neplanuoja kurti konkrečių veiksmų planų lyčių lygybės politikoje. Nėra renkami statistiniai duomenys apie moterų ir vyrų lyčių lygybę. Nėra numatyta programų, veiksmų, siūlomų paslaugų, kurie skatintų vyrų ir moterų lygybę visuomenėje.

Savivaldybių respondentai pripažino, kad neturi bendradarbiavimo patirties su nevyriausybinėmis organizacijomis (toliau NVO) lyčių lygybės klausimais, NVO nėra įtraukiami kaip lygiaverčiai partneriai į sprendimų priėmimus, motyvuojant, kad NVO yra silpnos. Tyrime buvo išsakytas savivaldybių noras turėti stiprius partnerius NVO sektoriuje, tačiau nebuvo imtasi konkrečių veiksmų įtraukiant NVO atstovus į sprendimų priėmimus. Tyrimo dalyviai pastebėjo, kad yra svarbios administracijos darbuotojų nuostatos lyčių lygybės klausimu, kadangi jų darbe kasdien susiduriama su konkrečiai šios srities klausimais. Sudarant galimybę įgyvendinti lyčių lygybės politiką savivaldoje yra siekiama pritraukti daugiau skirtingų lyčių atstovų į tas sritis, kuriose jie menčiau atstovaujami. Vyrų trūkumas įvardijamas viešojo sektoriaus įstaigose – švietimo, socialines paslaugas teikiančiose įstaigose, savivaldybės administracijoje, nevyriausybinėse organizacijose. Respondentų nuomone, subalansuotas darbuotojų kolektyvas lyčių požiūriu leistų siekti geresnių darbo rezultatų ir palankesnės atmosferos kolektyve.⁶

⁶ Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos projekto „Savivaldybės sėkmės kodas – lyčių lygybė“ kokybinio tyrimo ataskaita: <https://lygybe.lt/data/public/uploads/2018/05/kok.-tyrimo-ataskaita-2018-04-10-ddg-su-santrauka.pdf>

PANEVĖŽIO JAUNIMO ORGANIZACIJŲ SĄJUNGA
„APSKRITASIS STALAS“

Rekomendacijos:

1. Siekiant, kad Panevėžyje būtų tikslingai ir kryptingai įgyvendinama lyčių lygybės politika, paskirti lygių galimybių koordinatorių savivaldybės administracijoje. Parengti pareigybės aprašymą.
2. Nuolatos rinkti statistinius duomenis, kurie leistų formuoti tikslingą viešųjų paslaugų teikimą atsižvelgiant į lyčių skirtumus ir poreikius. Remiantis analizės duomenimis rengti planavimo dokumentus.
3. Deleguoti į savivaldybėje esančias tarybas, komisijas, darbo grupes ir kt. procentaliai vienodą skaičių vyrų ir moterų.
4. Stiprinti ir skatinti nevyriausybinės organizacijas dirbančias lyčių lygybės srityje.
5. Organizuoti mokymus savivaldybės darbuotojams, švietimo ir socialinėms įstaigoms lyčių lygybės tema. Nestereotipinis ugdymas formuoja suvokimą apie lygiaverčius santykius.
6. Kurti šeimai palankią aplinką. Užtikrinti, kad savivaldybei pavaldžiose įstaigose darbuotojams būtų sudarytos lanksčios darbo sąlygos, kurios leistų vaikų priežiūrą derinti su darbu. Suderinus šeimos įsipareigojimus ir darbą, mažinamas moterų skurdas, nenukenčia moterų pajamos bei didėja darbo stažas.
7. Skatinti įmones sukurti darbuotojams, tiek vyrams tiek moterims, palankias darbo sąlygas derinant darbo ir šeimos įsipareigojimus. Siekiant, kad būtų sudaromos galimybės turėti lankstų darbo grafiką ar dirbti nuotoliu. Skatinti įmones darbo vietoje įkurti vaikų kambarius.
8. Imti pavyzdį iš Austrijos Vienos darželio, kuriame darbuotojai, vyrai ir moterys, keičiasi pareigomis ir atlieka tuos pačius darbus. Darželyje nėra atskirų erdvių mašinoms ir lėlėms. Visi žaislai yra sudėti į bendras žaislų dėžes, todėl su visais žaislais gali žaisti tiek berniukai tiek mergaitės.

PANEVĖŽIO JAUNIMO ORGANIZACIJŲ SĄJUNGA
„APSKRITASIS STALAS“

9. Į vaikų ugdymą įtraukti abu tėvus. Siųsti informaciją ne vienam iš tėvų, bet abiem. Kviesti abu tėvus dalyvauti ekskursijose.
10. Panevėžio miesto savivaldybės įstaigų patalpose įrengti vaikų pervystymo kambarius, kuriais galėtų naudotis visi miesto gyventojai.
11. Nerengti miesto šaligatvių, kurie turėtų skylutes, nes jie nėra pritaikyti vaikščioti moterims su aukštakulniais, šeimoms su vaikų vežimėliais bei senjorams.
12. Planuojant infrastruktūrą įvertinti paslaugų tinkamumą tiek vyrams tiek moterims. Savivaldybės infrastruktūros darbo grupėse užtikrinti lyčių lygybę. Užtikrinant lyčių balansą planuojant infrastuktūrą, tikėtina, kad bus atsižvelgiama į visų visuomenės grupių poreikius.

Panevėžio jaunimo organizacijų sąjungos

Prezidentė

Gabrielė Kučytė